

تحلیل سیستم‌های اجتماعی-تکنیکی، ابزاری برای سیاستگذاری مبتنی بر شواهد در

حوزه فضای مجازی

گزارش شماره ۹

مرداد ماه ۱۳۹۸

تهیه شده در: پژوهشگاه مرکز ملی فضای مجازی- گروه مطالعات فرهنگی- اجتماعی
تهیه کننده: یاسر خوشنویس (دانشجوی دکترای پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی)

ناظر علمی: امیرضا باقرپور شیرازی

سرشناسه	خوشنویس، یاسر، ۱۳۶۱
عنوان و پدیدآورنده	تحلیل سیستم‌های اجتماعی-تکنیکی، ابزاری برای سیاستگذاری مبتنی بر شواهد در حوزه فضای مجازی/ تهیه کننده یاسر خوشنویس؛ ناظر علمی: امیرضا باقرپور شیرازی
مشخصات نشر	تهران: پژوهشگاه فضای مجازی، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	ج.
فروست	عصر فضای مجازی؛ گزارش شماره ۹.
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۹۷۷۰۰۰۰۰۰۰۹
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	کتابنامه
موضوع	سیستم‌های اجتماعی-فنی
موضوع	Sociotechnical system
موضوع	فضای مجازی -- سیاست دولت
موضوع	Cyberspace -- Government policy
موضوع	خدمات اجتماعی مبتنی بر شواهد
موضوع	Evidence-based social work
شناسه افزوده	فرپور شیرازی، امیرضا، ۱۳۶۱ -
شناسه افزوده	پژوهشگاه فضای مجازی، پژوهشکده فرهنگی و اجتماعی، گروه مطالعات اجتماعی و فرهنگی
رده‌بندی کنگره‌ای	T ۱۴/۵
رده‌بندی یوبی	۳۰۳/۴۸۳
شماره کتابشناسی ملی	۸۴۰۷۳۹۹

نشانی: تهران، میدان آرژانتین، خیابان بهیقي، نبش خیابان ۱۶ غربی، پلاک ۲۰، کدپستی ۱۵۱۵۶۷۴۳۱۱

شماره تماس: ۰۲۱۸۶۱۲۱۰۶۱ <http://www.majazi.ir>

حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به مرکز ملی فضای مجازی است و استفاده از مطالب آن صرفاً با ذکر مأخذ بلامانع است.

محتوای انتشار یافته در این گزارش الزاماً بیانگر دیدگاه مرکز ملی فضای مجازی نیست

سخن نخست

فضای مجازی با شتاب شگرف و روبه‌ترایدی که در حال بط و گسترش است تمام ساحات اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی زندگی بشر را در نور دیده و حرور ز بخش بزرگی از زندگی واقعی را در خود فرو برده و حیات متفاوت و جدیدی به آن می‌دهد. لذا به نظر می‌رسد دو محله کلان به فضای مجازی وجود دارد: محله اول که بلاخص در ابتدای رشد و تکوین فضای مجازی مسلط شده بود، آن را همچون ابزاری کناری ابزارهای بشری تصویر می‌کرد که تنها طریقت داشت. اما محله دوم، در نتیجه رشد تحولات خیره‌کننده فضای مجازی و سایه‌گستری آن در حوزه‌ها و شئون بشری یک دهه اخیر آن را چون سکوی می‌دانند که بسیار فراتر از شان ابزاری حیات انسان‌ها را سامان جدیدی داده و ادعای تمدن نوینی را دارد. رویکردی که از قضا از چشمان بصیر رهبر انقلاب نیز دور نمانده و انتظاری تمدنی از فضای مجازی در ایران را مطالبه داشته‌اند.

در همین راستا گزارش‌های عصر فضای مجازی تلاش می‌کند تا فهم سادگان‌ها و دستگاه‌های مرتبط با حوزه‌ی فضای مجازی را ارتقاء بخشد و آن‌ها را برای مواجهه فعال و خردمندانه با تحولات این عرصه مهیا سازد.

سید ابوالحسن فیروزآبادی

دبیر شورای عالی و رئیس مرکز ملی فضای مجازی

فهرست مطالب

فصل ۱- سیستم‌های اجتماعی-تکنیکی	۱
۱-۱- چیرستی سیستم‌های اجتماعی-تکنیکی	۱۰
۱-۲- مرزهای سیستم و شرایط مرزی	۴
۱-۳- انتقال فناوری همچون بازآفرینی یک سیستم اجتماعی-تکنیکی	۵
۱-۴- گروه‌های اجتماعی دخیل در سیستم‌های اجتماعی-تکنیکی	۸
فصل ۲- سیاستگذاری مبتنی بر شواهد	۱۳
فصل ۳- الگویی برای سیاستگذاری مبتنی بر شواهد بر مبنای تحلیل سیستم‌های اجتماعی-تکنیکی	۱۷
۳-۱- صورت‌بندی مسئله	۱۷
۳-۲- ارائه فهرستی از راه‌حل‌ها	۱۸
۳-۳- تحلیل مسئله و ارزیابی راه‌حل‌ها از منظر گروه‌های اجتماعی دخیل	۱۹
۳-۴- انتخاب راه‌حل و طراحی شیوه اجرای آن	۲۱
۳-۵- اجرا در مقیاس پایلوت و رصد تأثیرات بر سیستم	۲۳
۳-۶- ارزیابی اجرای پایلوت و اصلاح راه‌حل	۲۴
۳-۷- اجرا در مقیاس کلان و ارزیابی مداوم	۲۵
منابع	۲۸